

Případy komisaře Wallandera

henning
mankell

KRIMI román HOST

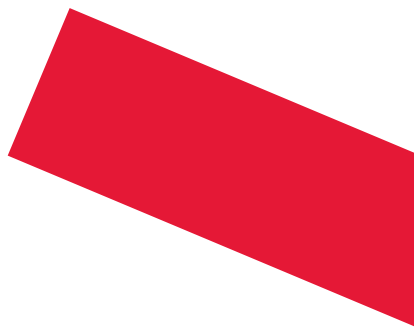
pyramida

pyramida

henning
mankell

KRIMI román HOST

pyramida

Brno 2016

Copyright © Henning Mankell, 1996
Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm
and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S, Copenhagen
Cover photo credit: Filmed by Danielle Henry
(www.flickr.com/photos/waterandglass/5279743608),
CC BY 2.0, modified
Translation © Hana Švolbová, 2016
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2016
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-7491-552-9 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7491-566-6 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7491-572-7 (Formát MobiPocket)

*Rolfu Lassgårdovi s obrovskou vřelostí,
vděkem a nemalým obdivem. O Wallanderovi
mi pověděl spoustu věcí, které jsem ani sám
nevěděl.*

předmluva

Teprve když jsem dopsal osmou, poslední knihu o Kurtu Wallanderovi, uvědomil jsem si, jaký podtitul jsem pro celou sérii neustále hledal, avšak nenacházel. Jakmile všechno nebo aspoň většina událostí skončila, pochopil jsem, že podtitul by samozřejmě měl znít „Romány o švédském neklidu“.

K tomu jsem tedy došel pozdě. Ačkoliv v knihách se neustále odráželo toto jediné téma: „Co se dělo se švédským právním státem během devadesátých let? Jak může demokracie přežít, pokud základ právního systému nezůstane nadále nedotknutelný? Má demokracie ve Švédsku takovou cenu, že jednoho dne začne být považována za příliš vysokou, a tudíž nevhodnou placení?“

Právě těchto otázek se týkala také naprostá většina dopisů, které jsem dostal. Řada čtenářů se se mnou podělila o chytré myšlenky. Mám dojem, že se potvrdilo, že Wallander svým způsobem zafungoval jako hlasatel toho, jak mnozí lidé vnímají rostoucí nejistotu, zlost a zdravé názory na vztah mezi právem a demokracií. Tlusté dopisy nebo tenounké pohlednice z prapodivných míst na zeměkouli, o nichž jsem nikdy neslyšel, telefonické rozhovory, které mě zastihují v nezvyklých hodinách, vzrušené hlasy hovořící skrze e-maily.

Kromě práva a demokracie mi lidé psali i o jiných věcech. Některé dopisy se týkaly nesrovnalostí, které spousta čtenářů v knihách s radostí objevuje. Téměř ve všech případech, kdy čtenáři našli „chybu“, měli pravdu. (A rovnou si dovoluji předvídat, že nové nesrovnalosti budou odhaleny i v tomto díle. Rád bych však podotkl, že to, co stojí v této knize, platí! Rozhodně by

neměl padnout žádný stín na redaktorku. Nemohl jsem pracovat s nikým lepším než s Evou Stenbergovou.)

Naprostá většina pisatelů dopisů mi však kladla otázku: Co se dělo s Wallanderem před začátkem série, tedy abychom to upřesnili — před osmým lednem 1990? Před oním časným zimním ránem, kdy Wallandera v posteli vzbudil telefonát; před úvodem *Vrahů bez tváře*? Dobře rozumím tomu, že lidi zajímá, jak to vlastně všechno začalo. Když Wallander vstupuje do arény, je mu dvaadváct, skoro třiačtyřicet. Ale tou dobou už byl u policie dlouho, oženil se a rozvedl, narodilo se mu dítě a jednoho dne odešel z Malmö a zakotvil v Ystadu.

To všechno čtenáře zajímá. A mě to samozřejmě zajímá rovněž. Během těch devíti let jsem také poklidil zásuvky, prohrabal zaprášené stohy papírů či hledal mezi jedničkami a nulami na disketách.

Před několika lety, právě když jsem dokončil pátou knihu, *Ve slepé uličce*, jsem si uvědomil, že jsem v myšlenkách začal sepisovat příběhy, které se odehrávají před románovou sérií. Tedy před oním magickým osmým lednem 1990.

Nyní jsem tyto příběhy nashromáždil. Některé už byly otištěny v časopisech. Ty jsem prošel naprosto lehkou rukou. Odoperoval jsem několik chronologických chyb a mrtvých slov. Dvě povídky ještě nikdy zveřejněny nebyly.

Tyto texty ale nenechávám tisknout jen proto, že jsem si uklidil v šuplících. Vydávám tento díl, jelikož tvoří vykřičník za tečkou, kterou jsem udělal vloni. Jako u raků je někdy dobré kráčet pozpátku. Na začátek. Do doby před osmým lednem 1990.

Žádná představa nebude nikdy úplná. Ale myslím, že tyhle střípky by k ní měly patřit.

Zbytek je a zůstane zamlčený.

Henning Mankell

Leden 1999

rána

Na počátku bylo všechno jenom jako v mlze.

Nebo možná v mohutném přívalu, kde je všechno bílé a tiché. Krajina smrti. To byla také první myšlenka Kurta Wallandera, když pomalu začal procítat. Že už je mrtvý. Bylo mu pouhých jednadvacet let. Mladý policista, sotva dospělý. A pak se k němu přičítal cizí muž s nožem a on nestihl uskočit.

Potom byla jen ta bílá mlha. A ticho.

Pomaloučku se probouzel, pomalu se vracel do života. Obrázky, které mu vířily za čelní kostí, neviděl zřetelně. Snažil se je zachytit v letu, jako se chytají motýli. Ale obrázky uhýbaly a jenom s nejvyšším úsilím se mu podařilo zrekonstruovat, co se vlastně stalo...

Wallander měl volno. Bylo třetího června 1969 a právě vyprovodil Monu k jedné z lodí do Dánska, nikoliv k některému z těch nových hydroplánů, ale k jednomu z těch starých, věrných služebníků, na nichž má člověk stále čas se během plavby do Kodaně pořádně najíst. Mona se tam má setkat s kamarádkou, možná spolu zajdou do zábavního parku Tivoli, ale především do obchodů s oblečením. Wallander chtěl jet také, protože měl volno. Ale odmítla. Výlet je jenom pro ni a pro kamarádku. Žádní chlapi.

Teď sledoval loď mizející z přístavu. Mona se má vrátit večer a on slíbil, že se s ní sejde. Pokud vydrží krásné počasí, půjdou na procházku. A potom do jeho bytu ve čtvrti Rosengård.

Wallander postřehl, že ho vzrušuje už jenom to pomyšlení. Urovnal si kalhoty, potom přešel ulici a vstoupil do přístavního

terminálu. Tam si koupil krabičku cigaret, jako vždy značku John Silver, a jednu si zapálil, ještě než vyšel z budovy.

Pro tento den neměl Wallander žádné plány. Bylo úterý a on měl volno. Nastrádal si hodně přesčasů, především kvůli četným, opakovaným demonstracím proti válce ve Vietnamu, které se konaly v Lundu i Malmö. V Malmö došlo ke střetům. Wallanderovi se celá situace nelíbila. Vlastně ani nevěděl, jaký má názor na požadavky demonstrantů, že Spojené státy musí Vietnam opustit. Předchozího dne si o tom zkusil promluvit s Monou, ale ta na věc neměla jiný názor, než že „demonstranti prudí“. Když Wallander přesto naléhal a tvrdil, že nejspíš není úplně v pořádku, aby největší světová vojenská mocnost vybombardovala chudou zemědělskou zemi v Asii, a tudíž ji „navrátila do doby kamenné“, což, jak se dočetl v novinách, prohlásil nějaký vysoký americký důstojník, tak se Mona ohradila s tím, že nějakého komunistu si opravdu nevezme.

To Wallandera vyvedlo z míry. Diskuse se žádného pokračování nedočkala. A on byl přesvědčený, že se má oženit právě s Monou. S tou dívkou se světle hnědými vlasy, špičatým nosem a úzkou bradou. Nebyla to ta nejkrásnější dívka, kterou v životě potkal. Přesto chtěl právě ji.

Seznámili se před rokem. Předtím Wallander přes rok chodil s dívkou, která se jmenovala Helena a pracovala v jedné loďařské kanceláři ve městě. Jednoho dne mu jednoduše oznámila, že je po všem, že si našla jiného. Wallander byl nejprve bezradný. Potom celý víkend seděl doma a ušklíbal se. Byl bez sebe žárlivostí. Když se mu podařilo osušit slzy, zajel do hospody na hlavním nádraží a nadmíru popil. Vrátil se domů a dál se ušklíbal. Kdykoliv nyní procházel kolem vchodu do oné hospody, otřásl se. Tam už v životě nevkročí.

Potom uplynulo několik těžkých měsíců, během nichž se Wallander pokoušel Helenu přimět, aby své rozhodnutí změnila, aby se vrátila. Ale ona ho jednoduše odmítla a jeho neústupnost ji nakonec tak naštvála, až mu pohrozila, že to ohlásí na policii.

Wallander to vzdal. A tím jako by kupodivu všechno skončilo. Ať si Helena s tím novým chlapem klidně chodí. Stalo se to jednou v pátek.

Toho večera přejel průliv a cestou zpět z Kodaně se ocitl vedle dívky, která pletla a jmenovala se Mona.

Wallander bloumal městem pohroužený do svých myšlenek. Přemítal, co asi Mona a její kamarádka právě dělají. Potom si vzpomněl na to, co se stalo před týdnem. Demontrace, které se zvrhly. Nebo snad jeho nadřizený nedokázal situaci správně vyhodnotit. Wallander byl členem improvizované zásahové jednotky, která se měla držet v pozadí jako záloha. Povolali je teprve tehdy, když se strhla pořádná vřava. Což bohužel vedlo k tomu, že propukl ještě větší chaos.

Jediný, s kým se Wallander pokusil debatovat o politice, byl jeho otec. Bylo mu šedesát a právě se rozhodl, že se odstěhuje do oblasti Österlen. Otec byl náladový člověk, Wallander nikdy nevěděl, co od něj může čekat. Především od té doby, co se otec jednou tak rozlítl, že se synem málem zpřetrhal veškeré kontakty. Stalo se to před několika lety, když Wallander přišel domů a oznámil mu, že nastoupí k policii. Otec seděl ve svém ateliéru, který čpěl olejovými barvami a kávou. Mrštil po Wallanderovi štětec a řekl mu, aby zmizel a už se nikdy nevracel. Policajta v rodině tolerovat nehodlá. Strhla se prudká hádka. Ale Wallander si stál za svým, stane se policistou a žádné házení všemi štětci světa na tom nic nezmění. Pak hádka náhle ustala, otec se uzavřel do nepřátelského mlčení a opět usedl ke stojanu. Potom počal tvrdošijně podle šablony tvořit tetřeva. Vybíral si stále stejný motiv, lesní krajinu, která se měnila jen tím, že do ní občas přimaloval tetřeva.

Když Wallander pomyslel na otce, zamračil se. K pořádnému usmíření mezi nimi nikdy nedošlo. Ale teď spolu navzdory všemu mluví. Wallander se často podívoval, jak to matka, která zemřela ještě během jeho studií, se svým mužem mohla vydržet. Jeho sestra Kristina byla dost rozumná, že se z domova odstěhovala, jakmile to bylo možné, a nyní žije ve Stockholmu.

Bylo deset hodin. Ulicemi Malmö pofukoval jen slabounký vánek. Wallander zašel do kavárny u nákupního střediska NK. Objednal si kávu a chlebiček, prolistoval si noviny *Práce* a *Jihošvédský deník*. V obou byly otištěny ohlasy čtenářů, kteří v souvislosti s demonstracemi buď chválili, nebo naopak odsuzovali policejní zásah. Wallander rychle otáčel stránky. Neměl odvahu se do článků začíst. Doufal, že se už brzy bude moci službě, která obnáší střet s demonstranty, vyhnout. Stane se kriminalistou. Na to se zaměřoval od počátku a nikdy se tím nijak netajil. Už za pár měsíců začne pracovat na jednom z oddělení, která se zabývají násilnými trestnými činy i závažnějšími zločiny.

Najednou se před něj někdo postavil. Wallander v ruce držel hrnek s kávou. Zvedl hlavu. Byla to asi sedmnáctiletá dívka s dlouhými vlasy. Byla velmi bledá a upírala na něj šílený pohled. Potom se naklonila tak, že jí vlasy splývaly do obličeje a ukázala si na zátylek.

„Sem,“ řekla. „Sem jste mě praštil.“

Wallander postavil hrnek na stůl. Nic nechápal.

Znovu se narovnal.

„Asi vám moc nerozumím,“ řekl Wallander.

„Jste policajt, ne?“

„Jo.“

„A byl jste tam a mlátil lidi při demonstraci.“

Teprve teď Wallander pochopil, oč dívce jde. Poznala ho, ačkoliv neměl uniformu.

„Já jsem nikoho nebil,“ ohradil se.

„To je snad jedno, kdo držel obušek, ne? Byl jste tam. Takže jste se na tom podílel a mlátil nás.“

„Překročili jste pravidla demonstrace,“ odpověděl Wallander a slyšel, jak bezradně ta slova z jeho úst znějí.

„Sakra, jak já nesnáším policajty,“ řekla. „Chtěla jsem si tu dát kafe. Ale radši půjdu jinam.“

Potom zmizela. Servírka za barem si Wallandera přísně měřila pohledem. Jako by ji okradl o hosta.

Wallander zaplatil a odešel. Chlebiček zůstal nedojedený. Setkání s tou dívkou ho opravdu rozrušilo. Jako by na něj najednou všichni na ulici zírali. Jako by na sobě přece jenom měl uniformu. Nikoliv tmavomodré kalhoty, světlou košili a zelenou bundu.

Musím pryč z ulic, pomyslel si. Někam do kanceláře, na porady vyšetřovacího týmu, přímo na místa činu. Už žádné demonstrace. Jinak se hodím marod.

Přidal do kroku. Zvažoval, jestli nemá jet do Rosengardu autobusem. Ale rozhodl se, že potřebuje pohyb. Kromě toho chtěl být právě teď pokud možno neviditelný. Netoužil se potkat s někým známým.

Ale před Lidovým parkem jako naschvál potkal svého otce. Ten vláčel jeden ze svých obrazů, zabalený do hnědého papíru. Wallander při chůzi upíral oči do země, takže ho zahlédl tak pozdě, že už se nestihl skrýt. Otec měl na hlavě podivnou pletenou čepici a tlustý kabát, pod ním jakousi teplákovou soupravu a tenisky bez ponožek.

Wallander v duchu zasténal. Vypadá jako vandrák, pomyslel si. Proč se nemůže aspoň pořádně obléknout?

Otec postavil obraz a odfrkl si.

„Jak to, že nemáš uniformu?“ zeptal se bez pozdravu. „Ty už nejsi policajt?“

„Dneska mám volno.“

„Já myslel, že policajti jsou ve službě pořád. Aby nás ochránili ode všeho zlého.“

Wallanderovi se podařilo ovládnout vztek.

„Proč máš na sobě zimní kabát?“ otázal se radši. „Je dvacet stupňů.“

„To je možné,“ odpověděl otec. „Ale já se udržuju čilý a zdravý pocením. Měl bys to taky zkusit.“

„Lidi prostě nechodí v létě v zimníku.“

„Tak to budeš nemocný.“

„Já přece nikdy nebyvám nemocný.“

„Zatím ne. Ale to přijde.“

„Viděl ses, jak vypadáš?“

„Neztrácím čas tím, že bych se prohlížel v zrcadle.“

„Přece nemůžeš v červnu nosit zimní čepici?“

„Zkus mi ji sundat, jestli si troufáš. A nahlásím tě pro napadení. Mimochodem, předpokládám, žes taky mlátil ty demonstranty.“

Ještě on s tím začne, honilo se Wallanderovi hlavou. To snad není možné. Táta se přece o politiku nikdy nezajímal. I když jsem se s ním o tom občas snažil diskutovat.

Ale Wallander se mylil.

„Každý slušný člověk se od té války musí distancovat,“ prohlásil otec rázně.

„Každý člověk taky musí dělat svou práci,“ odpověděl Wallander s vybojovaným klidem.

„Víš, co jsem ti řekl. Že ses nikdy neměl stát policajtem. Ale tys mě neposlouchal. A podívej se, co teď vyvádíš. Bušíš nevinné děti po hlavách holí.“

„V životě jsem nikoho neuhodil, sakra,“ ohradil se Wallander najednou vztekle. „Navíc nemáme hole, ale obušky. Kam máš namířeno s tím obrazem?“

„Vyměním ho za zvlhčovač vzduchu.“

„Co budeš dělat se zvlhčovačem?“

„Ten vyměním za novou matraci. Ta, co mám, je hrozně špatná. Bolí mě záda.“

Wallander věděl, že otec se často zapojuje do prapodivných transakcí o mnoha krocích, než se mu konečně dostane do rukou zboží, které potřebuje.

„Chceš pomoct?“ zeptal se Wallander.

„Žádný policejní dohled nepotřebuju. Ale mohl by ses někdy večer zastavit a chvíli si se mnou zahrát karty.“

„Přijdu. Až budu mít čas.“ Karty, pomyslel si. To je poslední záchranné lano, které nás spojuje. Otec zvedl obraz.

„Proč nemám vnoučata?“ zeptal se posléze.

Ale na odpověď nečekal a odešel.

Wallander se za ním díval. Přemýšlel, jak to bude pěkné, až se otec odstěhuje do Österlenu. A on se vyhne riziku, že na něj náhodou narazí.

Wallander bydlel ve starém domě ve čtvrti Rosengård. Celé okolí žilo pod neustálou hrozbou demolice. Ale jemu se tam líbilo, přestože mu Mona říkávala, že jestli se vezmou, poohlídnou se po jiné čtvrti. Wallanderův byt sestával z jednoho pokoje, kuchyně a těsné koupelny. Byl to jeho první vlastní byt. Nábytek nakoupil v dražbách a bazarech. Na zdech visely plakáty s motivy květin nebo rajských ostrovů. Protože k němu tu a tam zašel na návštěvu otec, cítil povinnost pověsit si nad pohovku také jednu z jeho krajinek. Zvolil tu bez tetřeva.

Ale nejdůležitější v celém pokoji byl gramofon. Wallander nevlastnil příliš mnoho desek. A na těch, co měl, byla v podstatě jenom operní hudba. Když k němu občas přišli na návštěvu někteří kolegové od policie, vždycky se ho ptali, jak může takovou hudbu poslouchat. Proto si opatřil do zálohy několik jiných desek, aby je mohl použít návštěvám. Z nějakého pro něj nepochopitelného důvodu si hodně policistů oblíbilo Roye Orbisona.

V jednu hodinu si dal oběd, kávu a poklidil nejhorší nepořádek. Přitom poslouchal nahrávky Jussiho Björlinga. Byla to jeho první deska, poškrábaná až hrůza, ale Wallandera často napadalo, že by to byla první věc, kterou by zachraňoval, kdyby v domě najednou vypukl požár.

Právě když si desku pustil podruhé, ozvalo se shora bušení. Wallander ztlumil hlasitost. V domě bylo všechno hodně slyšet. Nad ním bydlela důchodkyně, která kdysi vlastnila květinářství. Jmenovala se Linnea Almqvistová. Když se jí zdálo, že si Wallander pouští hudbu příliš nahlas, bušila. A on zvuk poslušně zeslabil. Okno bylo otevřené, záclona, kterou sem pověsila Mona, povlávala a on se položil na postel. Cítil se unavený a líný. Měl nárok na odpočinek. Začal listovat pánským časopisem.

Když měla na návštěvu přijít Mona, pečlivě ho ukrýval. Ale záhy usnul a časopis spadl na zem.

S trhnutím se probudil. Nějaká rána. Nepoznal, odkud se ozvala. Vstal a odešel do kuchyně, aby se podíval, jestli něco nespadlo na podlahu. Všechno bylo na svém místě. Vrátil se do pokoje a vykoukl z okna. Zahrada mezi domy byla opuštěná. Na šňůře visely osamocené modré montérky, které pohlávaly v lehkém vánku. Wallander si znovu lehl. Byl vytržen ze sna. Figurovala v něm ta dívka z kavárny. Ale sen byl nejasný a zmatený.

Vstal a podíval se na hodinky. Čtvrt na čtyři. Spal víc než dvě hodiny. Usedl ke kuchyňskému stolu a sepsal si seznam toho, co má nakoupit. Mona slíbila, že v Kodani obstará něco k pití. Strčil papír do kapsy, vzal si bundu a zavřel za sebou dveře.

Potom zůstal stát v pološeru. Dveře sousedního bytu byly pootevřené. To Wallandera překvapilo, protože muž, který tam bydlel, byl velmi plachý a v květnu si nechal nainstalovat druhý zámek. Wallander zvažoval, jestli to má nechat být, ale pak se rozhodl, že zaklepe. Muž, který v bytě bydlel sám, byl námořník v důchodu a jmenoval se Artur Hålén. Když se Wallander do domu nastěhoval, už tu bydlel. Zdravili se, a když se potkali na schodech, občas spolu zapředli krátký zdvořilostní rozhovor, ale nic víc. Wallander u Háléna nikdy neslyšel nebo neviděl nějakou návštěvu. Ráno poslouchal rádio, večer zapínal televizi. Ale v deset bylo vždy ticho. Wallander několikrát přemýšlel o tom, kolik toho Hålén vnímá z jeho dámských návštěv, především z nočních vzrušených zvuků. Ale pochopitelně se ho nikdy nezeptal.

Wallander ještě jednou zaklepal. Nic. Potom dveře otevřel a zavolal. Bylo ticho. Váhavě vkročil do chodby. Bylo to tam cítit zatuchlinou, pachem starého muže. Wallander znovu zavolal.

Nejspíš při odchodu zapomněl zamknout, říkal si. Přece jenom je mu už přes sedmdesát. Třeba mu přestává sloužit paměť.

Vrhl pohled do kuchyně. Na voskovaném ubruse vedle hrnku s kávou se válela zmačkaná sázenka. Potom odhrnul závěs do

jednoho z pokojů. Zarazil se. Hålén ležel na podlaze. Bílá košile byla zbrocená krví. U jedné ruky ležel revolver.

Ta rána, pomyslel si Wallander. To jsem slyšel výstřel.

Uvědomil si, že se mu dělá mdlo. Mrtvé lidi už viděl mnohokrát. Lidi, kteří se utopili nebo oběsili. Lidi, kteří uhořeli či byli potlučeni k nepoznání při autonehodách. Ale pořád si na to nezvykl.

Rozhlédl se po místnosti. Hålénův byt byl zrcadlovou kopií toho jeho. Zařízení navozovalo dojem střídmosti. Žádná květina, žádný okrasný předmět. Postel nebyla ustlaná.

Wallander si ještě jednou prohlédl tělo. Hålén se musel střelit do hrudi. A byl mrtvý. Wallander mu ani nemusel kontrolovat pulz, aby si to ověřil.

Rychle se vrátil do svého bytu a zavolal na policii. Řekl, že je policista, a vypověděl, co se stalo. Potom vyšel na ulici a čekal, až přijede zásahovka.

Policisté i záchranka dorazili téměř současně. Wallander na ty, kdo vystoupili z aut, pokývl. Všechny je znal.

„Cos to tu našel?“ zeptal se jeden policista z hlídky. Jmenoval se Sven Svensson, pocházel z Landskrony a nikdo mu neřekl jinak než Pichlák, protože když jednou honil zloděje, spadl do živého plotu plného trní a hrozně se popíchal v podbřišku.

„Souseda,“ odpověděl Wallander. „Zastřelil se.“

„Hemberg je na cestě,“ dodal Pichlák. „Musí se na to podívat kriminálka.“

Wallander přikývl. Věděl to. Úmrtí doma, byt by vypadalo přirozeně, musí vždy prověřit policie.

Hemberg byl muž s jistou pověstí. A to nejen kladnou. Snadno se rozcílil a vůči svým kolegům se choval nepříjemně. Zároveň však byl ve svém povolání takový virtuos, že se proti němu nikdo neodvážil říct ani slovo. Wallander si uvědomil, že začíná být nervózní. Udělal něco špatně? Hemberg na to okamžitě přijde. A právě s kriminálním komisařem Hembergem by měl Wallander pracovat, jakmile ho přeloží ke kriminálce.

Wallander zůstal stát na ulici a čekal. U chodníku zastavilo tmavé volvo a vystoupil z něj Hemberg. Byl sám. Trvalo mu několik vteřin, než Wallandera poznal.

„Co tu sakra děláte vy?“ zeptal se Hemberg.

„Já tu bydlím,“ odpověděl Wallander. „Ten muž, co se zastřelil, byl můj soused. Já jsem zavolał policii.“

Hemberg se zájmem povytáhl obočí.

„Viděl jste ho?“

„Jak to myslíte?“

„Viděl jste ho, jak se zastřelil?“

„Samozřejmě že ne.“

„Jak teda můžete vědět, že to byla sebevražda?“

„Zbraň leží vedle těla.“

„A dál?“

Wallander nevěděl, co na to říct.

„Musíte se naučit pokládat správné otázky,“ pokračoval Hemberg. „Jestli teda chcete dělat u kriminálky. Už teď mám dost lidí, kteří nepřemýšlejí tak, jak by měli. O dalšího takového nestojím.“

Potom obrátil a začal se chovat vlídněji.

„Když říkáte, že to byla sebevražda, tak to nejspíš bude pravda. Kde to je?“

Wallander ukázal na vchodové dveře. Vešli dovnitř.

Potom Wallander pozorně sledoval Hemberga při práci. Díval se, jak dřepí u těla a společně s lékařem, který také dorazil, hovoří o místě vstřelu. Prohlížel si umístění zbraně, pozici těla, polohu rukou. Pak se prošel po bytě, prozkoumal zásuvky v komodách, skříně a oblečení.

Asi za hodinu byl hotov. Dal Wallanderovi znamení, aby s ním zašel do kuchyně.

„No, nakonec to vždycky bývá sebevražda,“ utrousil Hemberg, zatímco nepřítomně uhlazoval a zkoumal sázenku, která ležela na stole.

„Slyšel jsem ránu,“ řekl Wallander. „Musel to být výstřel.“

„Nic jiného jste neslyšel?“

Wallander si pomyslel, že bude nejlepší, když mu na rovinu poví, jak to bylo.

„Po obědě jsem si zdříml,“ odpověděl. „Ta rána mě vzbudila.“

„A pak? Neběžel někdo po schodech?“

„Ne.“

„Znal jste ho?“

Wallander mu vypověděl to málo, co o Hálénovi věděl.

„Copak neměl žádné příbuzné?“

„O nikom nevím.“

„Tak to zjistíme.“ Hemberg chvíli mlčky seděl.

„Nejsou tu žádné rodinné fotky,“ pokračoval posléze. „Ani v poličkách, ani na zdech. V šuplících taky nic. Jenom dva staré lodní deníky. Jediná zajímavá věc, kterou jsem našel, je nějaký barevný brouk v plechovce. Je ještě větší než roháč. Víte, jak vypadá roháč?“

Wallander nevěděl.

„Je to největší švédský brouk,“ vysvětloval mu Hemberg. „Ale brzo vyhyne.“

Odložil sázenku.

„Není tu ani žádný dopis na rozloučenou,“ navázal. „Jeden starý muž už měl zkrátka všeho dost a jedinou ranou se vším skoncoval. Podle lékaře mířil přesně. Přímo do srdce.“

Do kuchyně vešel policista s peněženkou a podal ji Hembergovi. Ten ji otevřel a vytáhl občanský průkaz, který vystavila pošta.

„Artur Hálén,“ četl Hemberg. „Narozen 1898. Měl hodně tetování. Jak se sluší pro námořníka staré gardy. Víte, co na moři dělal?“

„Myslím, že byl strojníkem.“

„V jednom z těch lodních deníků stojí, že byl strojník. V tom starším se zase označuje jako námořník. Takže na lodích dělal různé věci. Kdysi byl zamilovaný do nějaké dívky, která se jmenovala Lucia. To jméno má vytetované na pravém rameni a na prsou. Při troše dobré vůle by se dalo říct, že se symbolicky střelil právě do toho krásného jména.“

Hemberg strčil průkaz i peněženku do tašky.

„Poslední slovo bude mít pochopitelně soudní lékař,“ řekl. „A my jako obvykle prozkoumáme zbraň i kulku. Ale vždycky to nakonec bývá sebevražda.“

Hemberg ještě jednou pohlédl na sázenku.

„Artur Hålén toho o anglickém fotbale moc nevěděl,“ poznamenal. „Kdyby na tenhle kupon vyhrál, byl by jediným vítězem.“

Hemberg vstal. Zrovna odnášeli tělo. Zakrytá nosítka opatrně mizela v úzké předsíni.

„Stává se to čím dál častěji,“ zamyšleně poznamenal Hemberg. „Že se staří lidé loučí vlastní rukou. Ale obvykle to nebývá kulkou. A už vůbec ne z revolveru.“

Náhle se na Wallandera pozorně zadíval.

„Ale to už vás určitě napadlo.“

Wallander se překvapeně zeptal: „Co?“

„Jak je divné, že měl revolver. Prohledali jsme šuplíky. Ale zbrojní pas tu nikde není.“

„Asi si ho koupil během těch let strávených na moři.“

Hemberg pokrčil rameny.

„Určitě.“

Wallander vyprovodil Hemberga ven na ulici.

„Protože bydlíte vedle, napadlo mě, že byste se mohl postarat o klíče,“ řekl. „Až budou ostatní hotovi, nechají je u vás. Dohlédněte na to, aby tam nechodil nikdo nepovolaný, dokud se neujistíme, že se opravdu jednalo o sebevraždu.“

Wallander se vrátil do domu. Na schodišti potkal Linneu Almqvistovou, která mířila ven s pytlem odpadků.

„Co je to tu za šílený shon?“ otázala se přísně.

„Bohužel tu došlo k úmrtí,“ slušně odpověděl Wallander. „Zemřel pan Hålén.“

Paní Almqvistovou ta novina očividně otrásla.

„Byl velmi osamocený, že?“ pronesla opatrně. „Párkrát jsem ho zkusila pozvat na kávu. Omluvil se s tím, že nemá čas. Ale čas byl snad to jediné, co měl.“

„Skoro jsem ho neznal,“ poznamenal Wallander.

„Srdce?“

Wallander přikývl.

„Ano,“ odpověděl. „Nejspíš srdce.“

„Každopádně musíme doufat, že se sem nenastěhuje nějaká hlučná mládež,“ řekla a odešla.

Wallander se vrátil do Hálénova bytu. Poté co odnesli tělo, už to bylo snazší. Kriminalistický technik si právě balil svůj kufřík. Krvavá skvrna na linoleu ztmavla. Pichlák si čistil nehty.

„Hemberg říkal, že se mám postarat o klíče,“ oznámil mu Wallander.

Pichlák ukázal na svazek na polici.

„Zajímalo by mě, komu ten barák patří,“ řekl. „Moje holka hledá bydlení.“

„Tady je všechno hrozně slyšet,“ odpověděl Wallander. „Jenom pro tvou informaci.“

„Tys ještě neslyšel o těch nových, exotických vodních postelích?“ podivil se Pichlák. „Ty nevržou.“

Když mohl Wallander konečně zamknout dveře Hálénova bytu, bylo už čtvrt na sedm. Do setkání s Monou mu pořád zbývalo několik hodin. Vrátil se do svého bytu a uvařil si kávu. Začalo foukat. Zavřel okno a posadil se v kuchyni. Nestihl koupit nic k jídlu a v obchodě už zavřeli. Nikde poblíž nebyla žádná večerka. Napadlo ho, že bude muset pozvat Monu na večeři. Na stole ležela peněženka. Ujistil se, že má dost peněz. Mona do restaurací chodila ráda, ale Wallander to považoval za zbytečné rozhazování.

Konvice pískala. Zalil kávu v hrnku a přidal tři kostky cukru. Čekal, až trochu zchladne.

Něco ho znepokojovalo.

Nevěděl, odkud se to bere.

Ale ten pocit byl najednou velmi silný.

Nevěděl, co to je. Jenom tušil, že to má něco společného s Hálénem. Znovu si v duchu procházel, co se stalo. Ránu, která ho

vzbudila, pootevřené dveře, mrtvé tělo na podlaze pokoje. Jeden muž spáchal sebevraždu, muž, který byl náhodou jeho soused.

Přesto tu něco nehrálo. Wallander odešel do pokoje a lehl si na postel. V paměti se zaposlouchal do té rány. Neslyšel ještě něco jiného? Buď předtím, nebo potom? Nevkradl se do snu nějaký další zvuk? Pátral, ale nic nenacházel. Přesto si byl jistý. Něco opomněl. Dál hledal v myšlenkách. Ale tam bylo jen ticho. Vstal a vrátil se zpět do kuchyně. Káva už vychladla.

Jenom si to namlouvám, říkal si. Já jsem to viděl, Hemberg to viděl, všichni to viděli. Osamělý starý muž, který už měl všeho dost.

Přesto jako by cosi zahlédl, avšak nechápal, na co se dívá.

Zároveň si uvědomil, že na té myšlence je samozřejmě něco lákavého. Že by zpozoroval něco, co Hembergovi uniklo. To by zvýšilo jeho šance na rychlý postup ke kriminálce.

Podíval se na hodiny. Pořád měl čas, než bude muset vyrazit, aby vyzvedl Monu u trajektu z Dánska. Postavil hrnek do dřezu, vzal svazek klíčů a vešel do Hálénova bytu. V pokoji bylo všechno tak, jako když tam objevil mrtvého souseda, až na to, že tělo bylo nyní pryč. Ale pokoj byl stejný. Wallander se pomalu rozhlížel. Jak se to dělá? honilo se mu hlavou. Jak se objevuje to, co vidíme, když to nevidíme?

Něco to bylo, o tom byl přesvědčený.

Ale on to neviděl.

Zašel do kuchyně a posadil se na židli, kde seděl Hemberg. Před ním ležela sázenka. Wallander toho o anglickém fotbale zrovna moc nevěděl. Ve skutečnosti vlastně nevěděl téměř nic o žádném fotbale. Když ojedinele sázel, kupoval si losy. Nic víc.

Viděl, že kupon platí pro nadcházející sobotu. Hálén na něj dokonce napsal své jméno a adresu.

Wallander se vrátil do pokoje a postavil se k oknu, aby si ho prohlédl z jiného úhlu. Jeho pohled se zastavil u postele. Ve chvíli, kdy si Hálén vzal život, byl oblečený. Ale postel ustlaná nebyla. Ačkoliv jinak tu panoval striktní pořádek. Proč neustlal?

pomyslel si Wallander. Přece nespal oblečený, nezbudil se a nezastřelil se, aniž mezitím ustlal. A proč na kuchyňském stole leží vyplněná sázenka?

To nehrálo. Ale také to nemuselo nic znamenat. Hálén se mohl rozhodnout velmi rychle, že se všim skoncuje. Možná mu připadalo nesmyslné naposledy si ustýlat postel.

Wallander se posadil do jediného křesla v místnosti. Bylo prosezené a omšelé. Nejspíš si něco namlouvám, říkal si. Soudní lékař určí, že šlo o sebevraždu, technická analýza potvrdí, že zbraň a kulka patří k sobě a že spoušť zmáčkla Hálénova ruka.

Wallander se rozhodl z bytu odejít. Než vyrazí za Monou, musí se umýt a převléknout. Ale něco ho drželo na místě. Přistoupil ke komodě a začal otevírat zásuvky. Záhy našel ony dva lodní deníky. Artur Hálén byl v mládí pohledný chlapík. Světlé vlasy, široký úsměv. Wallander měl problém uvěřit, že fotografie ukazuje stejného muže, který tiše dožíval své poslední dny zde v Rosengårdu. A už vůbec by ho nenapadlo, že jde o obrázek muže, který si jednou sáhne na život. Ale věděl, jak jsou ty myšlenky chybné. Sebevrazi se nikdy nedají charakterizovat podle předem daných měřítek.

Našel onoho barevného brouka a odnesl si ho k oknu. Měl pocit, že vespod krabičky je natištěný nápis *Brasil*. Suvenýr, který si Hálén koupil někdy během svých cest. Wallander dál prozkoumával zásuvky. Klíče, mince z rozličných zemí, nic, co by upoutalo jeho pozornost. Pod ohmataným, potrhaným voskovaným papírem, jímž byla vyložena poslední zásuvka, ležela napůl zastrčená hnědá obálka. Když ji Wallander otevřel, zjistil, že obsahuje starou fotografii. Novomanželé. Na zadní straně stálo jméno fotoateliéru a datum. Patnáctého května 1894. Ateliér se nacházel v Härnösandu. Navíc tam bylo připsáno: *Manda a já v náš svatební den*. Rodiče, napadlo Wallandera. O čtyři roky později se jim narodil syn.

Jakmile skončil s komodou, přešel ke knihovně. K jeho údivu obsahovala mnoho knih v němčině. Byly ohmatané a důkladně přečtené. Kromě toho tu bylo několik knih od Vilhelma Moberga,

španělská kuchařka a pár časopisů pro zájemce o stavění modelů letadel. Wallander zadumaně zavrtěl hlavou. Obrázek Artura Háléna byl daleko složitější, než mohl tušit. Nechal knihovnu být a podíval se pod postel. Nic. Pak pokračoval se skříní. Šaty byly pečlivě pověšené, tři páry bot naleštěné. Jenom ta neustlaná postel, znovu si pomyslel Wallander. Ta ten obrázek kazí.

Právě když chtěl skřín zavřít, zazvonil zvonek. Wallander se zarazil. Čekal. Znovu zvonek. Wallandera přepadl pocit, že se nachází na zakázaném území. Ještě chvílku počkal. Ale když se zvonek ozval potřetí, šel otevřít.

Přede dveřmi stál muž v šedivém kabátě. Tázavě se na Wallandera zadíval.

„Spletl jsem se?“ zeptal se. „Hledám pana Háléna.“

Wallander se pokusil nasadit formální tón, který v dané situaci považoval za vhodný.

„Smím se zeptat, kdo jste?“ pronesl zbytečně příkře. Muž se zamračil.

„A kdo jste vy?“ opáčil.

„Já jsem policista,“ odpověděl Wallander. „Kriminalistický asistent Kurt Wallander. Byl byste teď tak hodný a odpověděl na mou otázku, kdo jste a co tady chcete?“

„Prodávám encyklopedie,“ řekl onen muž. „Byl jsem tu minulý týden knihy prezentovat. Pan Hálén mě požádal, abych dnes přišel znovu. Smlouvu a první zálohu už poslal. Měl jsem mu odevzdat první svazek a dárkovou publikaci, kterou dostane každý nový zákazník na uvítanou.“

Jako by chtěl Wallandera ujistit, že mluví pravdu, vytáhl z aktovky dvě knihy.

Wallander poslouchal s narůstajícím údivem. Pocit, že něco není tak, jak by mělo, najednou zesílil. Ustoupil stranou a pokynul tomu muži, aby vešel dál.

„Stalo se něco?“ zeptal se muž.

Wallander neodpověděl, zavedl ho do kuchyně a ukázal mu, aby se posadil ke stolu.

Potom si uvědomil, že nyní nastala ta chvíle, kdy bude muset oznámit něčí smrt. Toho se děsil. Ale také ho napadlo, že před ním nesedí příbuzný, nýbrž prodejce knih.

„Artur Hálén zemřel,“ oznámil.

Muž na protější straně stolu jako by mu nerozuměl.

„Ale já jsem s ním dnes mluvil.“

„Říkal jste, že jste se sešli minulý týden..“

„Volal jsem mu dnes dopoledne, jestli by se mu hodilo, abych se večer zastavil.“

„A co říkal?“

„Že se mu to hodí. Proč bych tu jinak byl? Já se nikomu nevnucuju. Lidé mají o podomních prodejcích knih divné představy.“

Wallander nevěřil, že by muž lhal.

„Vezměme to od začátku,“ vybídl ho Wallander.

„Co se stalo?“ přerušil ho muž.

„Artur Hálén zemřel,“ odpověděl Wallander. „To je zatím všechno, co vám můžu povědět.“

„Ale jestli je do toho zapojená policie, muselo se něco stát. Přejelo ho auto?“

„To je zatím všechno, co vám můžu povědět,“ zopakoval Wallander a přemýšlel, proč situaci zbytečně drammatizuje.

Potom toho muže požádal, aby mu vypověděl celý příběh.

„Jmenuji se Emil Holmberg,“ začal muž. „Vlastně učím biologii na gymnáziu. Ale prodávám encyklopedie, abych si našetřil na cestu na Borneo.“

„Na Borneo?“

„Zajímám se o tropické rostliny.“ Wallander mu pokynul, aby pokračoval.

„Minulý týden jsem obcházel tuhle čtvrť. Artur Hálén projevil zájem a pozval mě dál. Seděli jsme tady v kuchyni. Povídal jsem mu o encyklopedii, kolik stojí, a ukázal mu vzorek. Asi po půlhodině podepsal smlouvu. A teď jsem mu zavolaal a on mi řekl, že se mu hodí, abych se dnes zastavil.“

„Který den minulý týden jste tu byl?“

„V úterý. Mezi čtvrtou a půl šestou, asi tak nějak.“

Wallander si vzpomněl, že tou dobou byl ve službě. Ale neviděl důvod mu vykládat, že on sám bydlí v tomto domě. Obzvlášť když se zmínil, že je kriminalista.

„Zájem měl jenom pan Hålen,“ pokračoval Holmberg. „Nějaká dáma shora mi vynadala, že otravuju lidi. To se stává, ale zase ne tak často. Tady vedle nikdo neotevřel, to si pamatuju.“

„Říkal jste, že Hålen provedl první platbu?“

Muž otevřel aktovku, v níž měl uložené knihy, a ukázal Wallanderovi fakturu. Byla datovaná v pátek předchozí týden.

Wallander se zkusil zamyslet.

„Jak dlouho měl za tu encyklopedii platit?“

„Dva roky. Dokud nesplatí všech dvacet svazků.“

Tohle nehraje, myslel si Wallander. Nic tu nehraje. Člověk, který plánuje sebevraždu, těžko podepíše kupní smlouvu na další dva roky.

„Jak na vás pan Hålen působil?“ zeptal se Wallander.

„Nejspíš úplně nerozumím, jak to myslíte.“

„Jaký byl? Klidný? Veselý? Nepřipadalo vám, že ho něco trápí?“

„Moc toho nenamluvil. Ale ta encyklopedie ho skutečně zaujala. Tím jsem si jistý.“

V tu chvíli neměl Wallander další otázky. Na kuchyňském okně ležela tužka. Hledal po kapsách papír. Našel jenom nákupní seznam. Otočil ho a požádal Holmberga, aby mu na něj napsal své telefonní číslo.

„Pravděpodobně se vám už znovu neozveme,“ řekl. „Přesto bych na vás rád měl telefon.“

„Hålen vypadal úplně zdravě,“ divil se Holmberg. „Co se vlastně stalo? A co teď bude s tou smlouvou?“

„Pokud nemá nějaké příbuzné, kteří by objednávku převzali, tak nejspíš zapláceno nedostanete. Můžu vás ujistit, že Artur Hålen je mrtvý.“

„A vy mi nemůžete říct, co se stalo?“

„Bohužel ne.“

„Tak to je špatné.“

Wallander vstal na znamení toho, že rozhovor skončil.

Holmberg tam stál s aktovkou v ruce.

„Možná by pana inspektora zaujala naše encyklopedie?“

„Jsem jenom asistent,“ namítl Wallander. „A encyklopedii nepotřebuju. Rozhodně ne právě teď.“

Wallander Holmberga vyprovodil na ulici. Teprve když muž odjel na kole a zmizel za rohem, vrátil se Wallander do Hálénova bytu. Posadil se ke kuchyňskému stolu a v myšlenkách si rekapituloval to, co mu Holmberg pověděl. Jediné logické vysvětlení, k němuž došel, bylo, že se Hálén pro sebevraždu rozhodl z nějakého náhlého popudu. Pokud nebyl tak bláznivý, že chtěl na nevinného prodejce knih nastražit nehezký žert.

Někde v dálce zazvonil telefon. Příliš pozdě si uvědomil, že je to jeho přístroj. Rozběhl se do bytu. Volala Mona.

„Myslela jsem, že pro mě přijedeš,“ zlobila se. Wallander se podíval na hodinky a tiše zaklel. Skoro před čtvrt hodinou měl být v přístavu.

„Zdržel mě jeden případ,“ omlouval se.

„Vždyť máš dneska volno.“

„Bohužel mě potřebovali.“

„To vážně nemají nikoho jiného než tebe? Takhle to bude pořád?“

„To byla určitě výjimka.“

„Nakoupil jsi?“

„Nestihl jsem to.“

Slyšel, jak je zklamaná.

„Vyzvednu tě teď,“ řekl. „Zkusím chytit taxík. Půjdeme se někam najíst.“

„Jak si tím můžu být jistá? Třeba budeš muset zase někam vyrazit?“

„Přijedu co nejrychleji. Slibuju.“

„Sedím venku na lavičce. Ale budu čekat jenom dvacet minut. Pak jdu domů.“

Wallander zavěsil a zavolal na taxislužbu. Bylo obsazeno. Trvalo skoro deset minut, než se mu podařilo objednat vůz. Zatímco se pokoušel o spojení, stihl zamknout Hålenův byt a převléct si košili.

Do terminálu trajektů z Dánska dorazil za třiatřicet minut. Mona už odešla domů. Bydlela v ulici Södra Förstadsgatan. Wallander došel na náměstí Gustava Adolfa a zavolal jí z budky. Bez odezvy. Po pěti minutách to zkusil znovu. Mezitím už dorazila domů.

„Když říkám dvacet minut, tak myslím dvacet minut,“ spustila.

„Nemohl jsem sehnat taxík. Na té zatracené ústředně měli obsazeno.“

„Stejně jsem unavená. Uvidíme se někdy jindy.“

Wallander ji zkoušel přemluvit, ale Mona už se rozhodla. Rozhovor vyústil v hádku. Pak zavěsila. Wallander praštil sluchátkem do vidlice. Několik procházejících policistů na obchůzce se na něj s nelibostí podívalo. Nejspíš ho nepoznali.

Zašel ke stánku s párky u náměstí. Potom se posadil na lavičku a nepřítomně pozoroval několik racků, kteří se prali o kousek chleba.

S Monou se nehádali často, ale pokaždé ho to rozrušilo. V nitru věděl, že ho to do zítřka přejde. Ale nedokázal svůj neklid rozumem potlačit. Nervozita přetrvávala.

Když Wallander dorazil domů, posadil se ke kuchyňskému stolu a zkusil se soustředit na rekapitulaci toho, co se odehrálo v sousedním bytě. Ale ničeho se nedobral. Navíc se cítil nejistě. Jak se vlastně provádí ohledání a analýza místa činu? Uvědomil si, že mu chybí příliš mnoho zásadních znalostí, přestože na policejní akademii strávil tolik času. Po půlhodině nasupeně odhodil pero. Všechno si jenom namlouvá. Hålen se zastřelil. Na tomto faktu nic nezmění ani sázinka, ani prodejce knih. Spíš by měl

litovat, že se s panem Hálénem víc nestýkal. Třeba ho nakonec přemohlo osamění?

Wallander přecházel sem a tam po bytě, neklidně, nervózně. Mona byla zklamaná. A příčinou byl on.

Zaslechl, jak ulicí projíždí auto. Z otevřeného okénka burácela hudba. *Dům u vycházejícího slunce*. Před několika lety to byla neuvěřitelně populární skladba. Ale jak se jmenovala ta skupina? Kinks? Wallander si nevzpomínal. Potom ho napadlo, že touto dobou obvykle slyšel přes zeď tlumený zvuk Hálénovy televize. Teď bylo ticho.

Posadil se na pohovku a položil si nohy na stolec. Myslel na svého otce. Na jeho zimní kabát a pletenou čepici, na nohy bez ponožek. Kdyby nebylo tak pozdě, zajel by za ním a zahrál si s ním karty. Ale uvědomil si, že začíná být unavený, ačkoliv ještě není ani jedenáct. Pustil televizi. Jako obvykle běžel nějaký diskusní pořad. Chvilí trvalo, než pochopil, že účastníci hovoří o výhodách a nedostacích nového světa, který se postupně rodí. Světa počítačů. Přístroj vypnul. Ještě chvíli zůstal sedět, pak se za hlasitého zívání svlékl a ulehl.

Záhy usnul.

Později nedokázal říct, co ho vzbudilo. Ale najednou byl na-prosto čilý a zaposlouchal se do tmavé letní noci. Něco ho probudilo, tím si byl jistý. Možná auto s porouchaným výfukem, které projelo ulicí? U otevřeného okna se pomalu vlnila záclona. Opět zavřel oči.

Potom to zaslechl, přímo u hlavy.

Někdo je v Hálénově bytě. Zadržel dech a poslouchal dál. Cosi zarachotilo, jako by někdo něčím pohnul. Potom se ozvalo jakési šoupání. Někdo posouval nábytek. Wallander se podíval na budík na nočním stolku. Tři čtvrtě na tři. Přitiskl ucho na zeď. Skoro uvěřil, že se mu to jen zdálo, když vtom opět zaslechl nějaký zvuk. Tam uvnitř se určitě někdo pohybuje.

Posadil se a přemýšlel, co by měl udělat. Zavolat kolegům? Pokud Hálén neměl žádné příbuzné, tak v tom bytě nemá nikdo

co pohledávat. Ale jak se to má s Hálénovou rodinnou situací, nevěděli jistě. Nebo mohl nechat rezervní klíče u někoho, o kom nevěděli.

Wallander vstal z postele a natáhl si kalhoty a košili. Potom vyšel bos na schodiště. Dveře Hálénova bytu byly zavřené. V ruce svíral klíče. Najednou si nebyl jistý, co by měl udělat. Logické by bylo, aby zazvonil. Přece jenom dostal od Hemberga klíče, čímž získal jistou zodpovědnost. Stiskl zvonek. Čekal. Nyní bylo v bytě úplné ticho. Znovu zazvonil. Stále žádná odezva. Vtom si uvědomil, že člověk, který se nachází v bytě, může velmi snadno zmizet oknem, které bylo jen necelé dva metry nad zemí. Zaklel a vyběhl na ulici. Hálén bydlel v rohovém bytě. Wallander si popíšil za roh. Ulice byla prázdná. Ale jedno z Hálénových oken bylo otevřené.

Wallander se vrátil do domu a odemkl Hálénovy dveře. Než vešel dovnitř, zavolal, ale žádné odpovědi se nedočkal. Rozsvítil v předsíni a vešel do pokoje. Zásuvky komody byly vytažené. Noční návštěvník v bytě zjevně něco hledal. Wallander se rozhlédl. Přistoupil k oknu a snažil se zjistit, jestli není vypáčené. Ale žádné známky násilného vniknutí tam nenašel. Mohl tedy dojít ke dvěma závěrům. Neznámý člověk, který přišel do Hálénova bytu, měl přístup ke klíčům. A nikdo ho tam neměl přistihnout.

Wallander v pokoji rozsvítil a začal zkoumat, jestli něco z toho, co tam bylo, nyní nechybí. Ale nebyl si jistý svou pamětí. Nápadné věci stály na svých místech. Brouk z Brazílie, oba lodní deníky i stará fotografie. Ale ta byla nyní vytažená z obálky a ležela na podlaze. Wallander si dřep a podíval se na obálku. Někdo z ní fotku vyndal. Jediné vysvětlení, k němuž Wallander dospěl, bylo, že někdo hledal něco jiného, co možná mohlo být v obálce.

Zvedl se a rozhlížel se dál. Povlečení bylo stržené z postele, skříň otevřená. Jeden ze dvou Hálénových obleků skončil na zemi.

Někdo tu něco hledal, pomyslel si Wallander. Otázkou je co. A taky jestli to našel, než jsem zazvonil.

Zašel do kuchyně. Skříňky byly otevřené. Jeden hrnec vypadl na zem. Možná to ho vzbudilo? Vlastně, napadlo ho, je odpověď jasná. Pokud ten, kdo tu byl, našel, co hledal, byl by odešel. A nejspíš ne oknem. Takže to, co hledal, tu pořád ještě je. Pokud to tu ovšem vůbec někdy bylo.

Wallander se vrátil do pokoje a zadíval se na zaschlou krev na podlaze.

Co se stalo? ptal se sám sebe. Opravdu šlo o sebevraždu?

Zkusil prohledat celý byt. Ale deset minut po čtvrté to vzdal, vrátil se k sobě a znovu si lehl. Nejprve si nařídil budík na sedmou hodinu. Ráno si nejdřív ze všeho bude muset promluvit s Hembergem.

Nazítří se na Malmö snášel déšť a Wallander běžel na autobusovou zastávku. Spal neklidně a vzbudil se mnohem dřív, než zazvonil budík. Pomyslení na to, že by svou ostražitostí mohl Hemberga oslnit, způsobilo, že ležel a fantazíroval, jak z něj jednoho dne bude výjimečný vyšetřovatel. Díky tomu se také rozhodl, že si bude muset důrazně promluvit s Monou. Nelze přece očekávat, že policista si pořád bude hlídat čas.

Za čtyři minuty sedm dorazil na policejní stanici. Slyšel, že Hemberg často chodí do práce velmi brzy. Po dotazu na recepci se ukázalo, že je to pravda. Hemberg přišel už v šest. Wallander zašel na oddělení, kde vládla kriminální policie. Většina kanceláří byla dosud prázdná. Zamířil rovnou k Hembergovým dveřím a zaklepal. Když zaslechl jeho hlas, otevřel a vešel. Hemberg seděl na židli pro návštěvy a stříhal si nehty. Když zjistil, že je to Wallander, zamračil se.

„My jsme si snad domluvili schůzku? Na to si nevzpomínám.“

„Ne. Ale musím vám něco oznámit.“

Hemberg odložil nůžky mezi tužky a posadil se za stůl.

„Jestli to bude trvat dýl než pět minut, můžete se posadit,“ řekl.

Wallander zůstal stát. Potom Hembergovi vypověděl, co se stalo. Začal u prodejce knih a pokračoval s nočními událostmi. Nedokázal poznat, jestli Hemberg poslouchá se zájmem, nebo ne. Jeho tvář nic neprozrazovala.

„To je všechno,“ zakončil Wallander. „Říkal jsem si, že bych vám to měl co nejdřív nahlásit.“

Hemberg Wallanderovi pokynul, aby se posadil. Potom vzal blok, vybral si pero a zapsal si jméno a telefonní číslo prodejce knih Holmberga. Wallander si jeho poznámkový blok uložil do paměti. Hemberg tedy nepoužívá volné papírky ani předtištěné protokoly.

„Ta noční návštěva vypadá divně,“ poznamenal potom. „Ale v zásadě to nic nemění. Hálén spáchal sebevraždu. O tom jsem přesvědčený. Až dostaneme výsledky pitvy a analýzu zbraně, budeme to mít černé na bílém.“

„Otázkou je, kdo to tam v noci byl.“

Hemberg pokrčil rameny.

„Sám jste došel k možné odpovědi. Někdo, kdo měl klíče. Kdo hledal něco, o co nechtěl přijít. Zprávy se šíří rychle. Lidi viděli policejní auta a sanitku. Že Hálén zemřel, věděl kdekdo už po pár hodinách.“

„Přesto je divné, že ten člověk vyskočil z okna.“

Hemberg se usmál.

„Třeba si myslel, že jste zloděj,“ odvětil.

„Copak zloději zvoní?“

„To je běžný způsob, jak zjistit, jestli je někdo doma.“

„Ve tři v noci?“

Hemberg odložil pero a opřel se.

„Nevypadáte moc přesvědčeně,“ poznamenal a neskrýval, že ho Wallander začíná rozčilovat.

Wallander si okamžitě uvědomil, že zašel příliš daleko, a začal ustupovat.

„Ale ano,“ opáčil. „Byla to sebevražda, nic jiného.“

„Výborně,“ naznal Hemberg. „Tak to bysme měli. Ale je dobře, že jste mi to pověděl. Pošlu tam několik kluků, aby se podívali na ten nepořádek. Pak budeme čekat na pathology a techniky. A potom Háléna strčíme do složky a zapomeneme na něj.“

Na znamení toho, že rozhovor je u konce, položil Hemberg ruku na telefonní sluchátko. Wallander opustil místnost a připadal si jako pitomec. Pitomec, který přestřelil. Co si to vlastně namlouval? Že přišel na stopu vraždě? Sešel dolů do své kanceláře a rozhodl se, že Hemberg má pravdu. Jednou provždy na Háléna zapomene. A ještě chvíli bude pilným pořádkovým policistou.

Toho večera přijela do Rosengårdu Mona. Povečeřeli spolu a Wallander jí neřekl vůbec nic o tom, jak se rozhodl. Místo toho se omluvil, že přišel pozdě. Mona omluvu přijala a zůstala přes noc. Dlouho leželi a povídali si o červenci, kdy spolu měli strávit dvoutýdenní dovolenou. Stále se ještě nerozhodli, co podniknou. Mona pracovala v dámském kadeřnictví a moc peněz nevydělávala. Snila o tom, že si někdy v budoucnu otevře vlastní salon. A Wallander také neměl příliš vysoký plat. Přesněji řečeno 1896 korun měsíčně. Nemají auto a budou muset pečlivě plánovat, aby vyšli s penězi.

Wallander navrhl, aby jeli na sever do hor. Nikdy nebyl dál než ve Stockholmu. Ale Mona chtěla vyrazit někam, kde by se mohli koupat. Zkoumali, jestli jim našetřené peníze dohromady vystačí na cestu na Mallorku. Ale bylo by to moc drahé. A tak Mona navrhla, aby odjeli do Skagenu v Dánsku. Byla tam jako malá několikrát s rodiči a nikdy na to nezapomene. A navíc zjistila, že je tam spousta levných penzionů, ve kterých mají zatím volno. Než usnuli, podařilo se jim dohodnout. Pojedou do Skagenu. Mona hned zítra zarezervuje pokoj a Wallander zjistí, jak jezdí vlaky z Kodaně.

Následující večer, pátého června, byla Mona na návštěvě u svých rodičů, kteří bydleli ve Staffanstorpu. Wallander hrál

několik hodin karty se svým otcem. Ten byl projednou dobře naladěný a nekritizoval Wallandera za to, jaké si vybral povolání. Když se mu navíc podařilo syna obehrát skoro o padesát korun, rozveselilo ho to tak, že vytáhl láhev koňaku.

„Jednou pojedu do Itálie,“ prohlásil, když si připili. „A kromě toho bych chtěl někdy v životě vidět egyptské pyramidy.“

„A proč?“

Otec se na něj dlouze zadíval.

„To byla nevýslovně hloupá otázka,“ shledal. „Člověk by pochopitelně měl vidět Řím, než umře. A pyramidy taky. To patří k všeobecnému vzdělání.“

„Kolik Švédů si podle tebe může dovolit cestu do Egypta?“

Zdalo se, že otec si jeho námitky nevšiml.

„Ale já ještě neumírám,“ dodal. „Kdepak, stěhuju se do Löderupu.“

„Jak to pokračuje s koupí domku?“

„Už je to hotovo.“

Wallander se na něj překvapeně podíval.

„Jak to myslíš — hotovo?“

„Že už jsem ten domek koupil a zaplatil. Adresa je Svindala 12/24.“

„Ale já jsem ho ještě ani neviděl...“

„Ty tam bydlet nebudeš. Zato já ano.“

„Tys tam byl?“

„Viděl jsem to na fotce. To mi stačí. Nikam nejezdím zbytečně. Ruší mě to od práce.“

Wallander v duchu zaúpěl. Byl přesvědčený, že otec se při koupi domu nechal napálit. Stejně jako se tak často nechal napálit, když prodával své obrazy pochybným chlapíkům ve velkých amerických bourácích, kteří byli celá léta jeho hlavními zákazníky.

„No, to je teda novina,“ řekl Wallander. „Můžu se zeptat, kdy se chceš odstěhovat?“

„Stěhovací auto přijede v pátek.“

„Ty se budeš stěhovat už tento týden?“

„Slyšíš, co říkám. Příště už si zahrajeme karty uprostřed skánskému bahna.“ Wallander rozhodil rukama.

„A kdy budeš balit? Vždyť tady je hrozný nepořádek.“

„Předpokládal jsem, že ty nemáš čas. Proto jsem poprosil tvou sestru, aby přijela a pomohla mi.“

„Takže kdybych dneska nedorazil, při příští návštěvě bych tu našel prázdný dům?“

„Jo, to bys našel.“

Wallander nastavil sklenku, aby dostal další koňak. Otec mu ji naplnil skoro do poloviny.

„Vždyť já ani nevím, kde to je. Löderup? To je před, nebo za Ystadem?“

„Je to u Simrishamnu.“

„Nemůžeš mi odpovědět na otázku?“

„To jsem právě udělal.“

Otec vstal a láhev s koňakem uklidil. Potom ukázal na karty.

„Dáme si ještě partičku?“

„Já už nemám peníze. Ale vždycky večer se sem pokusím zajít a pomoci ti s balením. Kolik jsi za ten domek zaplatil?“

„To už jsem zapomněl.“

„To snad ne? Ty máš tolik peněz?“

„Ne. Ale peníze mě nezajímají.“

Wallander pochopil, že podrobnější odpověď nedostane. Bylo půl jedenácté. Potřeboval se dostat domů a vyspat se. Zároveň se nemohl od domku odpoutat. Tady vyrostl. Když se narodil, bydleli v Klagshamnu. Ale odtamtud vlastně nemá žádnou vzpomínku.

„Kdo tu teď bude bydlet?“ zeptal se.

„Slyšel jsem, že to mají zbourat.“

„Vypadá to, že si s tím zrovna hlavu nelámeš. Jak dlouho jsi tu vlastně bydlel?“

„Devatenáct let. Víc než dost.“

„Ze sentimentality tě rozhodně nemůže nikdo podezírat. Je ti jasné, že tohle je dům, kde jsem strávil dětství?“

„Dům je dům,“ odpověděl otec. „Města už mám po krk. Chci na venkov. Tam budu mít klid a budu malovat a plánovat cestu do Egypta a do Itálie.“

Wallander šel až do Rosengårdu pěšky. Padla mlha. Uvědomil si, jak ho zneklidňuje pomyšlení na to, že se otec odstěhuje a dům, kde vyrostl, nejspíš zbourají.

Jsem sentimentální, řekl si. Možná proto mám rád operu? Jenom je otázka, jestli člověk může být dobrým policajtem, když má sklony k sentimentalitě.

Druhého dne Wallander telefonicky zjišťoval odjezdy vlaků na dovolenou. Mona zarezervovala pokoj v penzionu, který vypadal příjemně. Zbytek dne strávil Wallander na obchůzce v centru Malmö. Neustále měl pocit, že potkává onu dívku, která mu před pár dny vynadala v kavárně. Toužil po dni, kdy bude moct svléknut uniformu. Všude na něj lidé — především jeho vrstevníci — upírali pohledy plné nevole a opovržení. Hlídkoval společně s jedním pomalejším policistou s nadváhou, který se jmenoval Svanlund. Ten neustále mluvil o tom, že půjde za rok do důchodu a odstěhuje se na statek svých rodičů u Hudiksvallu. Wallander nepřítomně poslouchal a tu a tam zahuhlal nějakou jalovou poznámku. Kromě toho, že z jednoho hřiště vykážali několik opilců, se nestalo nic jiného, než že Wallandera rozbolely nohy. To bylo poprvé, ačkoliv na obchůzkách strávil během své dosavadní policejní dráhy tolik dní. Přemýšlel, jestli to může souviset s jeho stále rostoucí touhou stát se kriminalistou. Když dorazil domů, napustil si do lavoru teplou vodu. Jakmile do ní ponořil nohy, po celém těle se mu rozlil příjemný pocit.

Zavřel oči a myslel na lákavou dovolenou. S Monou budou mít čas nerušeně plánovat budoucnost. A on doufá, že brzy konečně bude moct pověsit uniformu na hřebík a přesunout se do patra, kde sedí Hemberg.